

Justitiedepartementet

Yttrande över betänkandet Ett starkare
straffrättsligt skydd – mot sexuella kränkningar,
bedrägerier i vissa fall och brott med hatmotiv
avseende kön

(Ju2023/02590)

Svea hovrätt har granskat betänkandet utifrån de intressen som hovrätten har att bevaka. Hovrätten instämmer i huvudsak i utredningens förslag men har följande synpunkter att lämna.

Förstärkt straffrättsligt skydd mot sexuella kränkningar för barn i åldern 15–17 år

Hovrätten delar utredningens bedömning att det finns ett behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd mot sexuella kränkningar för barn i åldern 15–17 år som har en nedsatt förmåga att värna sin sexuella integritet. Hovrätten vill dock peka på att förslagen kan ge upphov till svåra bedömningar avseende barnets sexuella självbestämmanderätt och när ett giltigt samtycke inte kan lämnas. Vidare anser hovrätten att det kan ifrågasättas om de föreslagna ändringarna i 6 kap. 4 § brottsbalken i stället bör föras in i en ny paragraf med hänsyn till den stränga straffskalan för våldtäkt mot barn och av systematiska skäl. Motsvarande synpunkter gäller för de ändringar som föreslås i 6 kap. 6 § brottsbalken om sexuellt övergrepp mot barn.

Hovrätten förespråkar vidare utredningens huvudförslag att det bör finnas ett krav på orsakssamband mellan barnets nedsatta förmåga att värna sin sexuella integritet och deltagandet i den sexuella handlingen på så sätt att gärningsmannen ska ha utnyttjat att barnet har en nedsatt förmåga att värna sin sexuella integritet. I den fortsatta beredningen bör dock övervägas om ”utnyttjanderekvisitet” i 1 § första stycket 2 och det föreslagna i 4 § bör vara likalydande.

Köp av sexuella handlingar som utförs på distans

Hovrätten konstaterar att förslaget i 6 kap. 11 § brottsbalken innebär en stor utvidgning av det kriminaliserade området. Hovrätten utgår från att det i den fortsatta beredningen noga kommer att analyseras om en sådan ändring kan inkräkta på det grundlagsskyddande området.

Rekvisitet förmå, som föreslås införas i 6 kap. 11 och 12 §§ brottsbalken, ska enligt utredningen inte innebära någon inskränkning av det straffbara området i förhållande till vad som gäller enligt den nuvarande regleringen. Även om det av bland annat författningskommentaren är tydligt vad

utredningen vill åstadkomma med rekvisitet, anser hovrätten att det kan ifrågasättas om "förmå" rent språkligt kan ges den betydelsen som eftersträvas.

Det förtjänar att framhållas att det finns särskilda svårigheter med att säkra bevisning i mål om sexualbrott och att förslagen kan medföra att det kommer att ställas ytterligare krav i detta avseende. Konsekvenserna av det och om det straffrättsliga skyddet på grund härav riskerar att inte stärkas bör övervägas vidare i det fortsatta arbetet.

En ny straffskärpningsgrund för hatmotiv med avseende på kön

Utredningen föreslår att kön läggs till som en ny straffskärpningsgrund för brott med hatmotiv med avseende på kön. Bakgrunden till förslaget är att kränkningar och sexualiserad hatretorik på nätet har ökat, vilket har drabbat kvinnor i stor utsträckning. Hovrätten känner viss osäkerhet om den föreslagna straffskärpningsgrunden kommer fånga upp de fall som avses.

I handläggningen av detta ärende har deltagit tf. hovrättspresidenten Monika Sörbom, hovrättsråden Maria Hölcke och Viveca Lång samt tf. hovrättsassessorn Kristina Persson, föredragande.

Monika Sörbom

Kristina Persson